

Suurtuotantorahan haku Luostarinmäen museokorttelin johdantonäyttelylle

Tiivistelmä:

Turun museopalvelut hakee vuodelle 2019 kohdennettua suurtuotantorahaa näyttelyhankkeelle *Elämää Luostarinmäellä*. Luostarinmäen museokortteli esittelee alueen elämää ja arkea monipuolisesti pohjautuen tietoon kaupunginosan historiasta. Hanke toteutetaan kaupungin vapaa-aikatoimialalle yhteisesti määritellyn kumppanuuksien vahvistamiseen tähtäävän strategisen tavoitteen mukaisesti. Näyttely suunnitellaan yhteistyössä museokeskuksen, ulkopuolisen tuottajan, Turun yliopiston tutkijoiden, Kynnys ry:n ja alueen asukkaiden kanssa. Hankkeen tuloksena syntyy suunnitelma loppukeväästä 2021 Luostarinmäelle avautuvasta johdantonäyttelystä, joka avaa vierailijoille museokorttelin historiaa ja näkökulmia sekä lisää merkittävästi museon saavutettavuutta. Hankkeen myötä museo saa aikaisemmin puuttuneen johdantonäyttelyn, sekä tuotetaan uudellinen konsepti ulkoilmaan suunnitellusta vuorovaikutuksellisesta historianäyttelystä. Johdantonäyttely on osa Luostarinmäen monivuotista kehittämishanketta (2018–2021) ja museokeskuksen visiota: Tarjota erilaisia mahdollisuuksia kokea Turku ja löytää uusia tapoja olla museo.

* *

Ainutlaatuinen Luostarinmäki

Luostarinmäki on Turun ainoa yhtenäinen puutaloalue, joka säilyi vuoden 1827 palosta. Yli 200 vuotta vanhat rakennukset sijaitsevat alkuperäisillä paikoillaan. Luostarinmäki sijaitsee kaupungin laidalla, jossa tonttimaata oli halpaa. Mäestä muodostuikin vähävaraisten asuinalue, jossa elettiin pitkään maalaismaisesti omavaraistaloudessa.

Palon jälkeen Turkuun laadittiin uusi, paloturvallisuutta korostava asemakaava. Luostarinmäen tiheään rakennetut puutalot määrättiin purettaviksi. Turun historian kannalta arvokkaan rakennuskannan säilyttämiseksi alueesta tehtiin ulkomuseo, johon talletettiin teollistumisen myötä häviäviä turkulaisia käsityöalan verstaiteita. Tarkoituksena oli myös pitää käsityöläisyyttä elävänä työnäytösten avulla. Verstaitten lisäksi museoon sisustettiin koti-interiöirejä kertomaan 1800-luvun elämäntavasta ja asumisesta.

Luostarinmäen käsityöläismuseo avattiin yleisölle 29. kesäkuuta 1940. Museoalue käsittää 14 pihaa, joiden rakennuksiin on sisustettu noin 80 museointeriööriä. Nyt käynnistynyt kehittämishanke on mittavin muutos museon toimintakonseptiin sen perustamisen jälkeen.

Elämää Luostarinmäellä -johdantonäyttely

Turun museokeskuksessa käynnistettiin kuluvan vuoden keväällä nelivuotinen (2018–2021) Luostarinmäen kehittämishanke. Luostarinmäen käsityöläismuseo on ainutlaatuinen ulkoilmamuseo, ainoa Turun palosta 1827 säilynyt yhtenäinen puutaloalue ja osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Kehittämishankkeen aikana tavoitteena on alueen pitkää historiaa kunnioittaen toteuttaa museokeskuksen visiota: Tarjota erilaisia mahdollisuuksia kokea Turku ja löytää uusia tapoja olla museo. Ydinajatuksena on siirtää museon fokus käsityöläisyydestä laajemmin alueen elämän esittämiseen. Hanke sisältää museon kokonaiskonseptin ja ilmeen uudistamisen ohella uusia tilaratkaisuita, näyttelyuudistuksia, yleisöpalveluiden lisäämistä, valaistuksen ja opasteiden uusimisen.

Yksi hankkeen päätavoitteista on toteuttaa mittava ja helposti saavutettava johdantonäyttely lippukassan ja muiden yleisöpalvelutilojen välittömään läheisyyteen. Johdantonäyttelyn tekninen suunnittelu ja toteutus tilataan toimeksiantona. Pyrkimyksenä on saavutettava, vuorovaikutuksellinen, innostava, yllättävä, informatiivinen, uusinta tekniikkaa hyödyntävä ja historiallista ympäristöä kunnioittava ulkoilmanäyttely. Vierailija voi tutustua museon teemoihin kokeillen, kosketellen, kuunnellen ja katsellen.

Luostarinmäelle suunniteltava ulkoilmanäyttely on uudenlainen konsepti, jota ei löydy muualta Suomen museoista. Toimivan vuorovaikutuksellisuuden ja teknisen toteutuksen varmistaminen Suomen haastavissa sääolosuhteissa vaatii huolellista suunnittelua ja ammattitaitoista toteutusta. Toteutuksen tulee myös sopeutua historialliseen ympäristöön. Pääasiallisen teknisen toteutuksen sijoittaminen johdantonäyttelypihaan mahdollistaa sen, että vanhat interiöörit ja sisäpihat säilyvät koskemattomina ja tarjoavat sellaisenaan moniaistisen elämyksen museon asiakkaille.

Innostava, aistittava, saavutettava historia

Kaupungin julkisena toimijana Turun museopalveluilla on velvollisuus edistää saavutettavuutta. Luostarinmäen käsityöläismuseon kehittämishankkeessa yksi tärkeä osa-alue on museoalueen saavutettavuuden ja esteettömyyden parantaminen. Hankkeessa huomioidaan niin tiedollinen, sosiaalinen kuin moniaistinenkin saavutettavuus.

Mäkinen alue ja vanhimmillaan 1700-luvulle ajoittuvat suojellut hirsirakennukset ovat haasteellisia esteettömyyden näkökulmasta. Pääportin ja lippukassan pihan yhteyteen suunniteltava johdantonäyttely on mahdollista rakentaa esteettömäksi ja tarjoaa siten museoelämyksen myös pyörätuolilla liikkuville asiakkaille. Johdantonäyttelyn suunnittelutyössä pyritään huomioimaan monenlaisten asiakkaiden näkökulmat ja tarpeet. Tämän lisäksi näyttelystä tehdään sähköinen versio lisäämään muoseosistötöjen saavutettavuutta.

Johdantonäyttely suunnitellaan yhteistyössä museon saavutettavuusasiantuntijoiden ja Kynnys ry:n Turun aluetoimipisteen kanssa. Kynnys ry:n asiantuntijoille järjestetään vuoden 2019 aikana vähintään kaksi tilaisuutta suunnitelmien kommentoimiseen. Tämän lisäksi heiltä on mahdollista kysyä neuvoa myös muissa näyttelyhankkeen vaiheissa.

Lähikorttelit mukaan suunnitteluun

Luostarinmäen kehittämishankkeessa vahvistetaan ajatusta museosta korttelialueena ja palana vanhaa Turkua. Uudistuksen päämääränä on paitsi kasvattaa matkailijoiden ja kävijöiden määrää, myös tukea alueidentiteettiä ja museon yhteyttä lähikortteleihin. Tulevaisuuden Luostarinmäki on elävä osa ympäröivää kaupunkiympäristöä.

Lähialueen asukkaat ja kaupunkiyhdistykset otetaan mukaan suunnittelutyöhön järjestämällä alkuvuodesta 2019 kaksi ”kyläilyiltamaa”. Tapahtumissa kerätään muistoja Luostarinmäestä ja alueesta yleensä, ja sijoitetaan museo osaksi asukkaiden kotikulmia ja kaupunkitarinoita. Materiaali huomioidaan näyttelykäsikirjoituksessa, joka koskee sekä ulkoilmanäyttelyä että museon verkkosivuille tulevaa sähköistä johdantonäyttelyä.

Yliopistoyhteistyö osana museon strategiaa

Johdantonäyttelyn teemat pohjautuvat uuteen museokonseptiin. Museona Luostarinmäelle keskeistä on alue ja sen rakennukset, sekä mäen koko elinkaari ja siellä asuneiden ihmisten tarinat ja arki. Museossa on yhtäaikaista useita ajallisia ja sisällöllisiä tasoja, joita hyödynnetään yleistyössä. Käsityöläisyys on toimintona edelleen vahvasti läsnä museossa. Museossa tuodaan esille käsityöläisammatteja osana kaupungin historiaa sekä käsin tekemistä osana arkea.

Yhtenä näkökulmana johdantonäyttelyssä on elämä 1800-luvun laitakaupungilla, ajan kaupunkikulttuuri ja -historia. Käsityöläisyyttä esitellään osana museon syntyhistoriaa ja elävää, muuttuvaa nykypäivän käsityöläisperinnettä. Arkkitehtuuri ja puurakentaminen ovat kolmas teema, jotka näkyvät

myös tapahtumasuunnittelussa ja museon muissa näyttelyissä. Myös alueen elinkaari ja kerroksellisuus nostetaan uudella tavalla esiin. Korttelissa 1700-luvulta aina 1980-luvulle asti asuneiden henkilöiden yksilölliset ja moninaiset tarinat tulevat korostumaan johdantonäyttelyssä.

Uusimman tutkimuksen ja tuoreimpien näkökulmien hyödyntämiseksi näyttelykäsikirjoitus kirjoitetaan yhteistyössä Turun yliopiston Suomen historian ja Kulttuurihistorian tutkijoiden kanssa. Luostarinmäen historiaa ovat tutkimuksillaan sivunneet muun muassa professori Hannu Salmi, professori Kirsi Vainio-Korhonen ja filosofian tohtori Panu Savolainen. Käsikirjoitus tuotetaan osana Turun museokeskuksen ja Turun yliopiston Humanistisen tiedekunnan maaliskuussa 2018 solmimaa yhteistyösopimusta.

Erilaisia mahdollisuuksia kokea Turku ja uusia tapoja olla museo

Kehittämishankkeen lopputuloksena on uusittu, konseptiltaan mietitty ja vetovoimainen Luostarinmäki, joka toiminnallaan vahvistaa Turun kaupungin matkailullista kokonaisvetovoimaa ja kaupunkibrändiä. Turun palosta säilynyt pieni autenttinen kortteli jatkaa elämää ja toimintaa nykyajassakin.

Uusi, erilainen johdantonäyttely lisää museon kiinnostavuutta, antaa uudenlaisia näkökulmia Turun historiaan ja avaa museon sisältöjä paremmin ymmärrettäväksi. Johdantonäyttely noudattaa museon tavoitekärkiä, joita ovat *avoimuus*, *kokemuksellisuus* ja *puhuttelevuus*. Käsikirjoitus kytketään laajempiin, nykypäivässä ihmisiä askarruttaviin kysymyksiin onnellisuudesta ja hyvästä elämästä, yhteisöllisyydestä, esine- ja kulutuskuulttuurista ja käsillä tekemisestä.

Hankkeen aikataulu:

Tammikuu 2019

Näyttelyn tuottajan etsintä
Käsikirjoituksen kirjoittaminen
Yliopistoyhteistyö -tapaaminen
1. Kyläilyiltama asukkaille

Helmikuu 2019

2. Kyläilyiltama asukkaille

Maaliskuu 2019

Näyttelyn arkkitehtuurin ja teknisen tuotannon toteuttajan valitseminen

Huhtikuu 2019

Yliopistoyhteistyö -tapaaminen

Toukokuu 2019

Valmis käsikirjoitus tuotantoon
Tapaaminen Kynnys ry:n ja näyttelyn tuottajan kanssa

Elokuu 2019

Tapaaminen Kynnys ry:n ja näyttelyn tuottajan kanssa

Marraskuu- joulukuu 2019

Johdantonäyttelyn suunnitelma valmis

Hankkeen budjetti:

SUURTUOTANTORAHOITUS	
Tuotannon suunnittelu (toimeksianto)	15000
Asiantuntijapalkkiot (Turun yliopisto, Kynnys ry) (100€/h x 50h)	5000
Yhteensä	20000
INKIND	
Kyläilyillat	1000
Henkilöstökulut	10000
Hallintokulut	1000
Markkinointi ja viestintäkulut	1000
Muut kulut	500
Yhteensä	13500
Koko hanke yhteensä	33500

Kustannukset hankkeelle ovat yhteensä 33500 €, josta haettavan avustuksen osuus 20000 €.

Ehdotus

Museopalvelut esittää, että vuoden 2019 suurtuotantorahasta kohdennetaan 20.000 euroa Luostarinmäen käsityöläismuseon johdantonäyttelyhankkeelle *Elämää Luostarinmäellä*.